

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО КАНДЖОВ срещу БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 68294/01)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

6 ноември 2008 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

06/02/2009

Това решение може да бъде предмет на редакторска преработка.

По делото „Канджов срещу България“,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), на заседание в състав:

Райт Марусте, *Председател*,
Карел Юнгвирт,
Володимир Буткевич,
Марк Вилиджър,
Изабел Бери-Лефевр,
Миряна Лазарова Трайковска,
Здравка Калайджиева, *съдии*,

и Клаудия Вестердийк, *Секретар на отделението*,

След закрито заседание на 7 октомври 2008 г.,

постановява следното решение, което беше прието на същата дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е заведено по жалба (№ 68294/01) срещу Република България, подадена в Съда на основание на член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от българския гражданин, г-н Александър Богданов Канджов, роден през 1971 г. и живущ в село Победа, област Плевен („жалбоподателят“), на 5 януари 2001 г.

2. Жалбоподателят е представляван от г-н Й. Грозев, адвокат, практикуващ в София. Българското правителство („Правителството“) е представлявано от неговия Агент, г-жа М. Коцева от Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателят твърди, че неговият арест и задържане под стража за показване на плакат, за който се твърди, че обижда министъра на правосъдието, и за събиране на подписка за оставката на министъра, са незаконни и в нарушение на правото му на свобода на изразяване. Освен това той твърди, че след неговото задържане, той не е бил предаден в кратък срок на съд.

4. На 14 ноември 2006 Съдът решава да съобщи за жалбата на Правителството. Също така решава да разгледа по същество жалбата едновременно с допустимостта ѝ (член 29 § 3 от Конвенцията).

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

1. Предистория по делото

5. Жалбоподателят участва в политиката от началото на демократичните промени в България през 1990 г. и е активист на една от основните политически партии през 90-те години на XX век, Съюза на демократичните сили („СДС“). Той играе активна роля в кампанията на СДС по време на парламентарните избори през април 1997 г. След изборите той постепенно се разочарова от политиките на СДС и някои от неговите водачи. Той е особено разочарован от г-н Теодосий Симеонов, депутат от СДС от Плевенски избирателен район и ръководител на структурата на СДС в Плевен. На 4 февруари 1999 г. жалбоподателят, заедно с няколко други членове на СДС, създават „Комитет срещу корупцията в СДС – Плевен“. В качеството си на председател на комитета, жалбоподателят пише на министър-председателя, който е и ръководител на СДС, твърдейки, че г-н Симеонов е сериозно замесен в политически интриги и корупция.

6. На 18 декември 1999 г. г-н Симеонов е преизбран като ръководител на Плевенската структура на СДС и на 21 декември 2000 г. е назначен за министър на правосъдието.

7. На 1 юни 2000 г., в интервю, в което се обсъжда намерения широко отражение процес срещу пет български сестри, застрашени от смъртно наказание в Либия, г-н Симеонов изразява мнението, че Либия не е „бяла“ държава. Това твърдение е остро критикувано от пресата и предизвиква протестите на посланика на Либия в България. На 14 юни 2000 г. ежедневният вестник *Монитор* пуска уводна статия, в която се изразява становището, че със своето изявление г-н Симеонов е „на път да спечели приза „топ идиот“ на годината“.

8. В началото на юли 2000 г. жалбоподателят, заедно с няколко приятели и политически поддръжници, създава инициативен комитет за провеждане на кампания за оставката на г-н Симеонов. На 7 юли 2000 г. той уведомява кмета на Плевен, че на 10, 11 и 12 юли 2000 г. в центъра на Плевен поддръжници на СДС ще събират подписи с искане за оставка на „топ идиота на българското правителство – Теодосий Симеонов“. Организаторите планират да събират подписи между 9:00 ч. и 17:00 ч. на посочените по-горе дни на четири маси, разположени пред кметството, районното полицейско управление, театъра и Паметника на незнайния воин – всички в центъра на Плевен.

9. На 7 юли 2000 г. заместник-кметът, който към съответния момент действа като кмет, отказва да даде разрешение за събирането на подписи. Отказът му е основан на липса на доказателства, че

жалбоподателят е бил упълномощен да представлява инициативния комитет. Кметът освен това се мотивира, че е необходима координация, за да бъде гарантирана „безопасността на гражданите и сградите съгласно Наредба № 1 за поддържане и опазване на обществения ред и общинското имущество на територията на Плевенската община“ и приканва жалбоподателя, ако настоява да проведе акцията, да обсъди къде точно да бъдат поставени масите. На 9 юли 2000 г. полицията се опитва да уведоми жалбоподателя за този отказ, но не успява да го намери на адреса му.

2. Събитията от 10-14 юли 2000 г. и наказателното производство срещу жалбоподателя

10. В около 9 ч. на 10 юли 2000 г., докато отива към една от масите за събиране на подписи, жалбоподателят е спрял пред районното полицейско управление от ръководителя на полицейското управление, който го информира за отказа на заместник-кмета. Жалбоподателят, който е решен да продължи с изпълнението на плана си, отива в кметството и се среща със заместник-кмета, но не постига съгласие с него.

11. Жалбоподателят решава да изпълни планираната акция. Той поставя в центъра на Плевен две маси и два плаката с текст: „Ние, поддръжниците на СДС, призоваваме за оставката на топ идиота на правителството Теодосий Симеонов“. Редица хора, включително някои полицейски служители, се събират около масите.

12. В 11:35 ч. същия ден полицейски служител предупреждава писмено жалбоподателя, че последният следва да прибере масите, докато местоположението им бъде одобрено от заместник-кмета. Жалбоподателят отказва да ги прибере, тъй като счита, че поставянето на маси на обществена площ не представлява нарушение на обществения ред и че законът не изисква от него да иска разрешение от кмета за това.

13. В 12:30 ч. друг полицейски служител издава заповед за арест на жалбоподателя. Заповедта е на основание член 70, ал. 1 от Закона за Министерството на вътрешните работи от 1997 г. и членове 148, ал. 1, т.т. 1 и 3 и 325, ал. 2 от Наказателния кодекс от 1968 г. (виж параграфи 27 и 30 по-долу). Тя не посочва конкретните действия, които се твърди, че са извършени от жалбоподателя. Незабавно след това полицията арестува жалбоподателя и изземва двата плаката.

14. По-късно същия ден полицейският служител, издал заповедта за арест на жалбоподателя, образува наказателно разследване срещу него за публична обида срещу министъра на правосъдието в качеството му на длъжностно лице, в нарушение на член 148, ал. 1, т.т. 1 и 3 от Наказателния кодекс от 1968 г., и за извършване на непристойни действия, които са в грубо нарушение на обществения ред и

демонстрират явно неуважение към обществото, характеризиращи се с изключителна циничност и дързост, в нарушение на член 325, ал. 2 от Кодекса (виж параграфи 27 и 30 по-долу). Той не посочва какви точно действия са извършени от жалбоподателя.

15. Жалбоподателят е разпитан в 6:30 ч. Той не се признава за виновен и отказва да направи каквито и да било изявления до пристигането на адвоката му.

16. На 11 юли 2000 г. Районна прокуратура – Плевен получава оплакване от г-н Симеонов, който иска образуването на наказателно производство за обида по член 148 и за хулиганство по член 325 от Наказателния кодекс от 1968 г. срещу жалбоподателя.

17. На същия ден прокурор от Районна прокуратура – Плевен, действайки по предложение на полицията и съгласно свои правомощия съгласно член 152а, ал. 3 от Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г. (виж параграф 34 по-долу), издава заповед жалбоподателят да бъде задържан за седемдесет и два часа, считано от 12:30 ч. същия ден, до издаването на определение от Плевенски районен съд дали същият да бъде поставен под „досъдебно задържане под стража“. Той отбелязва, че производството е образувано срещу жалбоподателя по обвинения в обида и хулиганство и заявява, наред с другото, че съществува реален риск той да се укрие или да извърши повторно престъпление. Адвокатката на жалбоподателя незабавно обжалва заповедта пред Плевенска окръжна прокуратура. Тя не получава отговор.

18. На същия ден следователят по делото разпитва г-н Симеонов. Той казва, че се е почувствал много обиден и унижен от кампанията за оставката му и от даденото му описание като „топ идиот“. Той бил научил за събитията от своя син и незабавно телефонира на заместник-кмета, на заместник-председателя на СДС в Плевен и на ръководителя на районното полицейско управление, като настоява, че те „гарантират обществения ред“. Следователят разпитва и двама полицейски служители, които са били свидетели на събитията от 10 юли 2000 г.

19. На 12 юли 2000 г. следователят разпитва заместник-кмета, заместник-председателя на СДС в Плевен и бащата на жалбоподателя. Разпитите приключват в 16.45 ч.

20. В 11 ч. на 14 юли 2000 г. Плевенски районен съд разглежда искането за налагане на жалбоподателя на „досъдебно задържане под стража“ в открито заседание. Той изслушва доводите от прокурора и адвоката на жалбоподателя. Той поддържа тезата, че въпреки че има индикации, че жалбоподателят е извършил твърдяното престъпление, не е необходимо да му наложи „досъдебно задържане под стража“, тъй като няма риск от укриване или извършване на повторно престъпление. Освен това съдът отбелязва и определени здравословни

проблеми, от които страда жалбоподателят. Той решава да го освободи срещу парична гаранция. Жалбоподателят очевидно заплаща гаранцията незабавно след заседанието, което приключва в 11:30 ч. и е освободен.

21. Разследването срещу жалбоподателя приключва на 24 юли 2000 г. и преписката е изпратена на Районна прокуратура – Плевен. На 25 юли 2000 г. тя повдига обвинение срещу жалбоподателя, като го обвинява в квалифициран състав за хулиганство. Обвиненията в обиди очевидно са отпаднали по-рано.

22. След провеждането на процес, в решение от 23 април 2001 г., Плевенски районен съд намира жалбоподателя за виновен в тежка форма на хулиганство, съгласно член 325, ал. 2 от Наказателния кодекс от 1968 г. (виж параграф 27 по-долу) и го осъжда на четири месеца лишаване от свобода с тригодишен изпитателен срок.

23. При обжалване от страна на жалбоподателя, на 25 септември 2001 г. Плевенският окръжен съд отменя решението на съда от по-ниска инстанция и го оправдава.

24. Плевенска окръжна прокуратура обжалва на правно основание. Жалбата е разгледана от Върховния касационен съд на открито заседание, което се провежда на 15 януари 2002 г. Обвинението, представлявано от прокурор от Върховна касационна прокуратура, изразява становище, че оправдателната присъда е правилна и следва да бъде потвърдена.

25. В окончателно решение от 11 февруари 2002 г. Върховният касационен съд потвърждава оправдателната присъда на жалбоподателя при следните условия:

„... Първоинстанционният съд не привежда никакви аргументи, а просто обявява, че действията [на жалбоподателя] представляват „брутална демонстрация срещу установения ред“ и са причинили „значителни вреди“ на този ред. ...свидетелските показания на лицата, упълномощени да опазват обществения ред – разпитаните като свидетели [полицейски служители], и по-специално, [един от тях], който е разпитан за това – показват, че не са били налице „безредици, сблъсъци или нарушение на обществения ред“ на мястото, на което [жалбоподателят] и другите поддръжници на СДС са организирали събирането на подписи в подкрепа на отстраняването от длъжност на тогавашния министър на правосъдието Т. Симеонов. Единственото, което би могло да бъде характеризирано като скандално, е етикетът „топ идиот“, придружаващ името на свидетеля Симеонов на двата плаката, обясняващи целта на мероприятиято. Въпреки това не са налице никакви доказателства, че използването на тези думи е имало за цел да дискредитира Т. Симеонов, като урони доброто му име и честта му.“

26. Съдът продължава, че е публично известно, че месец преди събитията от 10 юли 2000 г. г-н Симеонов е направил неприемливо изявление по отношение на Либия, което, с оглед на потенциално вредното му отражение върху отношенията между двете държави, получава силно негативни оценки от пресата и накрая довежда до

освобождаването му от неговия пост. Пресата първа нарича г-н Симеонов „топ идиот“ и няма индикации, че който и да било вестник е бил държан отговорен за тази фраза. Така че е било съвсем естествено за жалбоподателя, когато иска оставката на министъра, да използва същата фраза, като по този начин изразява общественото – а не просто своето собствено – отношение към действията на г-н Симеонов. На тази основа съдът заключава следното:

„Ясно е от горното, че ще се отнася до субективния елемент, не е извършено престъпление по член 325, ал. 1 или ал. 2 [от Наказателния кодекс от 1968 г.], тъй като не са налице действия, които имат за цел нарушаване на обществения ред или които да демонстрират явно неуважение към обществото. Престъплението, което се твърди, че е извършено от [жалбоподателя], не е и обективно извършено: не е имало обществени безредици и наличието на полицейски служители на място е било с оглед необходимостта от предотвратяване на евентуални инциденти. Изразът на възмущение от [някои от присъстващите там лица], който е акт на политическа подкрепа за Т. Симеонов, също не може да бъде разглеждан като последица от хулиганство.“

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

А. Хулиганство

27. Член 325, ал. ал. 1 и 2 от Наказателния кодекс от 1968 г., в редакцията му в съответния момент, предвижда:

„1. Който извърши непристойни действия, грубо нарушаващи обществения ред и изразяващи явно неуважение към обществото, се наказва за хулиганство с лишаване от свобода до две години или с пробация, както и с обществено порицание.

2. Когато деянието е съпроводено със съпротива срещу [правоохранителни органи], или когато то по своето съдържание се отличава с изключителен цинизъм или дързост, наказанието е лишаване от свобода до пет години.“

28. В задължително тълкувателно решение, постановено през 1974 г. (Постановление № 2 от 29 ноември 1974 г. по н.д. № 4/1974 г., Пленум на ВС), Върховният съд определя елементите на хулиганството. Първият елемент е извършването на непристойни действия, които са описани като действия, които са „неприлични, безсрамни, които се изразяват в ругатни, буйство, невъзпитаност и други прояви, скандализиращи обществото“. Непристойните действия трябва както да нарушават грубо обществения ред, така и да изразяват явно неуважение към обществото. Грубо нарушение на обществения ред е налице, когато „деецът чрез действията си изразява брутална демонстрация против установения ред.“ Тези действия нарушават „важни държавни, обществени или лични интереси или съществено засяга[т] нормите на нравствеността“. „Явно неуважение към обществото“ е налице, когато чрез действията си деецът „изразява

открито висока степен на неуважение към личността и правилата на обществото“.

29. Съгласно решението, „изключителен цинизъм“ по смисъла на алинея 2 от член 325 е налице, „когато действията на хулиганство са особено нагли, грубо нарушават нравствените принципи и чувства на гражданите“. Развратни действия, които са извършени публично и създаващи възмущение сред обществото, също са „изключително цинични“. „Изключителна дързост“ е налице, когато „в много груба форма се засягат интересите на обществото или личността и упорито не се прекратяват, изразяват пренебрежително отношение към обществения ред или към други обществени или лични интереси“. С тези действия „се скандализира обществото, изразяват грубо нахалство или тежко оскърбление“.

Б. Обида

30. Обидата е престъпление съгласно член 146 от Наказателния кодекс от 1968 г. То се утежнява, ако е извършено публично и/или по отношение на длъжностно лице, което изпълнява своите служебни задължения (член 148, ал. 1, т.т. 1 и 3 от Кодекса). Преди март 2000 г. тя е престъпление от частен характер, освен в случаите, когато жертвата е длъжностно лице (член 161 от Кодекса, в редакцията му преди март 2000 г.). След изменение в Кодекса от март 2000 г. обидата вече е престъпление от частен характер във всички случаи и не е наказуема с лишаване от свобода. Това означава, че няма досъдебно разследване (членове 171 и 240 от Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г. и членове 191 и 247, ал. 1 от Наказателно-процесуалния кодекс от 2005 г.) и че на обвиняемия не могат да бъдат налагани мерки за неотклонение като досъдебно задържане под стража или парична гаранция, тъй като те са възможни единствено по отношение на престъпления от общ характер (член 146 от Кодекса от 1974 г. и член 56, ал. 1 от Кодекса от 2005 г.). Досъдебното задържане под стража също не е допустимо, тъй като то може да бъде наложено единствено когато обвиненията засягат престъпление, наказуемо с лишаване от свобода, чийто или по-строгост наказание (член 152, ал. 1 от Кодекса от 1974 г. и член 63, ал. 1 от Кодекса от 2005).

В. Разпоредби, отнасящи се до полицейското задържане под стража и задържането под стража по заповед на прокурор

31. Съгласно Закона за министерството на вътрешните работи от 1997 г., в редакцията му към съответния момент, полицията би могла, въз основа на писмена заповед в този смисъл (член 72, ал. 1), да арестува лице, което е извършило престъпно деяние (член 70, ал. 1, т.

1). Лице, задържано под стража от полицията, има право на помощ от адвокат и да поиска съдебно разглеждане на задържането му под стража (член 70, ал. 3 и 4). Жалбата трябва да бъде разгледана незабавно (член 70, ал. 3 *in fine*). Задържането под стража от полицията по член 70, ал. 1, т. 1 и ал. 1, т. 2 не може да е за повече от двадесет и четири часа (член 71 *in fine*).

32. Полицейското задържане по член 70, ал. 1, т. 1 е било законно единствено ако предхожда непосредствено откриването на предварително разследване срещу арестанта (реш. № 9779 от 24 ноември 2004 г. по адм. д. № 4925/2004 г., ВАС, V отд.). То се е налагало с оглед образуването на такова предварително разследване (реш. № 3996 от 13 април 2006 г. по адм. д. № 9362/2005 г., ВАС, V отд.). Правомощието за задържане под стража се дава на полицията, за да ѝ помогне при разследването на престъпления (реш. № 1812 от 27 февруари 2003 г. по адм. д. № 10831/2002 г., ВАС, V отд.; реш. № 810 от 27 януари 2005 г. по адм. д. № 6185/2004 г., ВАС, V отд.; реш. № 2550 от 21 март 2005 г. по адм. д. № 7391/2004 г., ВАС, V отд.). Всички съобщени дела по член 70, ал. 1, т. 1 се отнасят до престъпления от общ характер.

33. Заповедите за арест по член 70 са административни решения. Съгласно практиката на Върховния административен съд (опр. № 1793 от 17 февруари 2006 г. по адм. д. № 1390/2006, ВАС, V отд.; реш. № 894 от 31 януари 2005 г. по адм. д. № 5783/2004 г., ВАС, V отд.), засегнатите от тях лица биха могли да оспорят тяхната законосъобразност пред съд и, ако последните бъдат отменени, те биха могли да поискат обезщетение за вреди по член 1 от Закона за отговорността на държавата за вреди от 1988 г. (виж параграф 35 по-долу).

34. Член 152а от Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г., който урежда процедурата по налагане на „досъдебно задържане под стража“ съгласно член 152 от Кодекса, е изцяло изменен, считано от 1 януари 2000 г., в опит да се приведе българският закон в съответствие с член 5 от Конвенцията (тълк. реш. № 1 от 25 юни 2002 г. по н.д. № 1/2002 г., ОСНК на ВКС). Изменената алинея 3 от член 152а предвижда, че органите на следствието и прокуратурата трябва да осигуряват незабавното явяване на обвиняемия пред компетентния първоинстанционен съд и, ако е необходимо, да го задържат до този момент. Това задържане не може да надхвърля двадесет и четири часа, ако е разпоредено от следовател и седемдесет и два часа, ако е разпоредено от прокурор. Това разграничение очевидно има за цел да осигури съответствие с член 30, ал. 3 *in fine* от Конституцията от 1991 г., която предвижда, че всяко лишаване от свобода трябва да бъде разгледано от „орган на съдебната власт“ в срок от двадесет и четири часа.

Г. Законът за отговорността на държавата за вреди от 1988 г.

35. Член 1 от Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани от 1988 г. („ЗОДВПГ“ – това е първоначалното заглавие; на 12 юли 2006 г. то е изменено на Закон за отговорността на държавата и общините за вреди“) предвижда, че държавата отговаря за вредите, претърпени от частни лица, в резултат от незаконни решения, действия или бездействия на държавни служители, извършени в хода на или във връзка с изпълнението на служебните им задължения. член 1, ал. 2, в редакцията му в съответния момент, предвижда, че обезщетение за вреди, възникващи от незаконните решения, може да бъде претендирано, след като въпросните решения са били отменени в предходно производство.

36. Член 2 от ЗОДВПГ гласи, в своята релевантна част:

„Държавата отговаря за вредите, причинени на [граждани] от органите на... следствието, прокуратурата, съда... от незаконно:

1. задържане под стража, включително и като мярка за неотклонение, когато то е отменено поради липса на законно основание;

2. обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде оправдано или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление...“

37. Съгласно практиката на съдилищата, държавата носи отговорност за всички вреди, причинени от задържане под стража, когато обвиняемият е бил оправдан (реш. № 978/2001 г. от 10 юли 2001 г. по г.д. № 1036/2001 г. на ВКС) или наказателното производство е било прекратено поради недоказване на обвиненията или тъй като извършеното деяние не представлява престъпление или наказателното производство е било незаконно от самото начало, тъй като е било открито след изтичането на съответния давностен период или амнистия (реш. № 859/ 2001 г. от 10 септември 2001 г. г.д. № 2017/2000 г. на ВКС).

38. В задължително тълкувателно решение (тълк. реш. № 3 от 22 април 2004 г. на ВКС по тълк.д. № 3/2004 г., ОСГК), прието на 22 април 2004 г. по предложение на Председателя на Върховния касационен съд, Общото събрание на гражданска колегия на този съд постановява решение по редица спорни въпроси във връзка с тълкуването на редица разпоредби на ЗОДВПГ. В точка 13 от решението, той приема, че обезщетението, присъдено за неимуществените вреди, възникващи по член 2, т. 1 или т. 2 от ЗОДВПГ следва да покрива и неимуществени вреди, произтичащи от незаконно задържане под стража, наложено по време на производствата, като обезщетението за имуществени вреди,

произтичащо от това задържане под стража, следва да бъде присъдено отделно. Мотивите, които посочва той за този извод, са, както следва:

„Незаконна е мярката за неотклонение „задържане под стража“, когато не отговаря на изискванията по [Наказателно-процесуалния кодекс].

Държавата отговаря за вреди по чл. 2, т. 1 ЗОДВПГ, когато задържането под стража е отменено като незаконно, независимо от развитието на [наказателното] производство. В тези случаи обезщетението се определя самостоятелно.

Ако лицето е оправдано или образуваното наказателно производство е прекратено, държавата отговаря по чл. 2, т. 2 ЗОДВПГ. В тези случаи обезщетението за неимуществени вреди обхваща и вредите от незаконно задържане под стража. Ако са настъпили имуществени вреди, обезщетението за тях не се поглъща, а се присъжда самостоятелно с оглед особеностите на всеки конкретен случай.“

39. Лицата, търсещи компенсация за вреди, настъпили от решения на органите на следствието и прокуратурата или на съда при обстоятелства, попадащи в приложното поле на ЗОДВПГ, нямат право на иск по общото деликтно право, тъй като Законът е *lex specialis* и изключва приложението на общия режим (член 8, ал. 1 от Закона; реш. № 1370/1992 г. от 16 декември 1992 г., по г.д. № 1181/1992 г. на ВС, IV г.о.).

ПРАВОТО

I. ДОПУСТИМОСТ НА ЖАЛБАТА

40. Правителството твърди, че жалбата е недопустима, тъй като жалбоподателят не е изчерпал вътрешноправните средства за защита във връзка със своите оплаквания. Те посочват, че наказателното производство срещу него е довело до оправдателна присъда и че повдигнатите от него оплаквания пред Съда попадат по този начин в приложното поле на чл. 2, т. 2 от ЗОДВПГ. Поради това той е могъл да претендира обезщетение за претърпени вреди в резултат от наказателното производство срещу него. В съответния момент, практиката на националните съдилища по прилагането на тази разпоредба, е достатъчно утвърдена, превръщайки я в адекватно и ефективно средство за компенсация. В подкрепа на твърдението си, Правителството се позовава на редица национални решения по член 2, т. 2 от ЗОДВПГ и обръща внимание на факта, че през 2004 г. Върховният касационен съд е приел задължително тълкувателно решение по негова молба.

41. Жалбоподателят признава, че, въпреки някои практически затруднения, той е могъл да заведе иск по член 2, т. 2 от ЗОДВПГ.

Въпреки това за него един такъв иск не би предоставил компенсация по отношение на оплакванията, които той предявява пред Съда. Всички тези оплаквания са основани на неговото незаконно и неоснователно задържане под стража между 10 и 14 юли 2000 г., докато един иск по член 2, т. 2 от ЗОДВПГ би бил основан изключително на последващото му оправдаване. В това производство националните съдилища не биха разгледали въпросите, с които е сезиран Съдът, тъй като те биха ги счели за ирелевантни. Освен това един такъв иск би бил в състояние единствено да осигури обезщетение, но не и да осигури освобождаването му. Единствено правни средства за защита, които биха могли да доведат до освобождаване, биха могли да бъдат считани за ефективни във връзка с лишаването от свобода. По подобен начин един иск по член 2, т. 2 не би могъл да предостави истинска компенсация за нарушаването на неговата свобода на изразяване.

42. Член 35 § 1 от Конвенцията предвижда, в своята релевантна част:

„Съдът може да бъде сезиран само след изчерпване на всички вътрешноправни средства за защита, в съответствие с общопризнатите норми на международното право...“

43. Съдът често е заявявал, че правилото за изчерпване на вътрешноправните средства за защита, посочено в тази разпоредба, изисква жалбоподателите първо да използват правните средства за защита, които обичайно са налични и достатъчни във вътрешноправната система, за да могат да получат компенсация за твърдените нарушения. Въпреки това Правителство, което твърди, че не са били изчерпани вътрешноправните средства за защита, е длъжно да укаже с достатъчна яснота правните средства за защита, които жалбоподателят не е използвал и да убеди Съда, че те са били ефективни и налични на теория и на практика в съответния момент, т.е. че те са били на разположение, че са били в състояние да предоставят компенсация за оплакванията на жалбоподателя и са предлагали разумни перспективи за успех (виж, като последен валиден пример, *Колев срещу България*, № 50326/99, §§ 70 и 72, 28 април 2005 г.).

44. Не е необходимо Съдът да решава въпроса дали иск за обезщетение може да бъде считан за ефективно правно средство за защита по отношение на лишаване от свобода, осъществено в нарушение на член 5 от Конвенцията (виж *De Jong, Baljet and Van den Brink v. the Netherlands*, решение от 22 май 1984 г., § 39, Серия А № 77; *Amuur v. France*, решение от 25 юни 1996 г., § 36 *in fine*, Доклади с решения 1996-III; *Steel and Others v. the United Kingdom*, решение от 23 септември 1998 г., § 63, Доклади 1998-VII; *Tám v. Slovakia*, № 50213/99, §§ 44-53, 22 юни 2004 г.; *Андрей Георгиев срещу България*, № 61507/00,

§§ 73-79, 26 юли 2007 г.; и *Ladent v. Poland*, № 11036/03, § 39, ЕКПЧ 2008-... (извадки), които загатват, че може да е така; *Kokavec v. Hungary* (dec.), № 27312/95, 20 април 1999 г., според което е така, след приключване на оспореното задържане под стража; и *Tomasi v. France*, решение от 27 август 1992 г., § 79, Серия А № 241-А; *Navarra v. France*, решение от 23 ноември 1993 г., § 24, Серия А № 273-В; *Yağcı and Sargin v. Turkey*, решение от 8 юни 1995 г., § 44, Серия А № 319-А; *Włoch v. Poland*, № 27785/95, § 90, ЕКПЧ 2000-ХІ; и *Haris v. Slovakia*, № 14893/02, § 38, 6 септември 2007 г., според които това не е така, дори след като лицето е било освободено). Дори ако бъде прието, че в определени ситуации то може да се разглежда като правно средство за защита, Съдът не счита, поради изложените по-долу причини, че то е било на разположение на жалбоподателя по настоящото дело.

45. Съдът отбелязва в самото начало, че Правителството посочва единствено член 2, т. 2 от ЗОДВПГ и не се позовава на която и да било друга разпоредба на националното право в подкрепа на своята претенция, че жалбоподателят не е изчерпал вътрешноправните средства за защита. Поради това не е необходимо Съдът да разглежда по своя инициатива дали някои от оплакванията е следвало да бъдат обявени за недопустими, отчасти поради това, че жалбоподателят не е потърсил съдебно преразглеждане на задържането си под стража от полицията съгласно член 70, ал. 3 от Закона за министерството на вътрешните работи от 1997 г., и след това да претендира обезщетение за вреди по член 1 от ЗОДВПГ (виж параграфи 31 и 33 по-горе и, *mutatis mutandis*, *Steel and Others*, цитирано по-горе, р. 2737, § 63, с последващи препратки).

46. Що се отнася до разпоредбата, на която се позовава Правителството, член 2, т. 2 от ЗОДВПГ, Съдът трябва първо да реши дали тя е била в състояние да обезщети оплакванията на жалбоподателя съгласно член 5 § 1 (с) от Конвенцията. По този пункт, той отбелязва, че задължителното тълкувателно решение на Върховния касационен съд от 2004 г., което пояснява по отношение на какви факти се дължи обезщетение съгласно тази разпоредба, се отнася до „задържането под стража“, термин, взет от Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г. и отнасящ се изключително до една от формите на лишаване на свобода, налагана в хода на наказателното производство (виж параграф 36 по-горе). Въпреки това в конкретния случай на жалбоподателя не е налагано „задържане под стража“. Първо е бил задържан от полицията съгласно член 70, ал. 1 от Закона за министерството на вътрешните работи от 1997 г. (виж параграфи 13 и 31 по-горе) и след това е задържан по заповед на прокурор съгласно член 152а, ал. 3 от Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г., докато бъде постановено съдебно определение дали следва да му бъде наложено „задържане под стража“ (виж параграфи 17 и 34 по-горе).

Когато е изправен пред съдия, той е освободен под парична гаранция (виж параграф 20 по-горе). Поради това изглежда малко вероятно националните съдилища да биха установили, че лишаването му от свобода попада в приложното поле на член 2, т. 2 от ЗОДВПГ и че той има право на обезщетение за това, въпреки неговото оправдаване. Правителството – което е длъжно да докаже ефективността на правните средства за защита, на които се позовава – не е посочило решение на национален съд по член 2, т. 2 от ЗОДВПГ, в което е предоставено обезщетение при такива обстоятелства. Поради това Съдът не е убеден, че един иск по тази разпоредба може да бъде разглеждан като ефективно правно средство за защита по отношение на оплакването на жалбоподателя по член 5 § 1 (с) от Конвенцията.

47. На второ място Съдът счита, че един иск по член 2, т. 2 от ЗОДВПГ не може да се разглежда като способен да предостави компенсация по отношение на жалбата на жалбоподателя по член 5 § 3 от Конвенцията, че не е изправен своевременно пред съдия. Ясно е от практиката на националните съдилища и от тълкувателното решение от 2004 г. на Върховния касационен съд, че при разглеждането на искове по тази разпоредба тези съдилища ограничават фокуса си до това дали лицата са били оправдани и дали преди тази оправдателна присъда им е било наложено „задържане под стража“, и не проверява дали те са били изправени своевременно пред съдия, които да се произнесе по първоначалната необходимост от тяхното задържане под стража (виж параграфи 37 и 38 по-горе). По този начин изглежда, че член 2, т. 2 от ЗОДВПГ не създава основание за иск по отношение на жалбата на жалбоподателя по член 5 § 3 от Конвенцията (виж *Колеви срещу България* (dec.), № 1108/02, 4 декември 2007 г.; и, *mutatis mutandis*, *Pavletić v. Slovakia*, № 39359/98, § 71, 22 юни 2004 г.). Правителството не е установило каквото и да било решение на национален съд, в което да е присъдено обезщетение въз основа на тези факти.

48. Накрая, Съдът трябва да провери дали може да се каже, че един иск по член 2, т. 2 от ЗОДВПГ представлява ефективно правно средство за защита във връзка с твърдяното нарушение на член 10 от Конвенцията. По този въпрос той отбелязва, че твърдението на жалбоподателя, че свободата му на изразяване е била нарушена, е основано на ареста му и последвалото му задържане под стража, а не на образуването на наказателното производство срещу него (виж параграфи 3 по-горе и 68 по-долу). Съдът вече установи, че един такъв иск не би могъл да доведе до присъждане на обезщетение за ареста и задържането. Поради това той не бил могъл да удовлетвори оплакването на жалбоподателя по член 10 във връзка с тези въпроси.

49. Освен това Съдът отбелязва, че предметът на такъв иск би бил ограничен до установяването на това дали наказателното производство

срещу жалбоподателя е завършило с оправдателна присъда и дали в хода на това производство той е бил „задържан под стража“ (виж параграфи 37 и 38 по-горе). Няма индикации – и не е предложено от Правителството – че при разглеждането на иска, съдилищата биха засегнали същината на свободата на изразяване на жалбоподателя, тъй като тя не е част от иска. Поради това Съдът не счита, че иск по член 2, т. 2 от ЗОДВПГ би представлявал средство, чрез което жалбоподателят би могъл да защити своята свобода на изразяване като такава (виж, *mutatis mutandis*, *Пеев срещу България*, № 64209/01, §§ 72 и 73, 26 юли 2007 г.).

50. Поради това трябва да бъде отхвърлено възражението на Правителството съгласно член 35 § 1 от Конвенцията.

51. Освен това Съдът счита, че жалбата не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията, нито недопустима на каквото и да било друго основание. Поради това тя трябва да бъде обявена за допустима.

II. ТВЪРДЕНИЕ ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

52. Жалбоподателят твърди, че арестът и задържането му са незаконни и произволни. Той се позовава на член 5 § 1 (с) от Конвенцията, който предвижда:

„1. Всеки има право на свобода и сигурност. Никой не може да бъде лишен от свобода, освен в следните случаи и по реда, предвидени от закона:

...

(с) законосъобразен арест или лишаване от свобода, с цел да се осигури явяване пред компетентния съгласно закона орган по обосновано подозрение за извършено престъпление, или когато задържането обосновано може да се смята за необходимо, за да се попречи на лицето да извърши престъпление или да се укрие, след като е извършило престъпление.“

53. Нито Правителството, нито жалбоподателят представят доводи по съществуването на оплакването.

54. Съдът счита, че по настоящото дело жалбоподателят е арестуван и задържан като предполагаем извършител на две престъпления: хулиганство и обида (виж параграфи 13 и 17 по-горе). Поради тази причина неговото лишаване от свобода е „арест или задържане“, извършено „с цел да се осигури явяване пред компетентния съгласно закона орган по обосновано подозрение за извършено престъпление“ по смисъла на буква (с) от член 5 § 1.

55. За Съда основният въпрос, който трябва да бъде решен по настоящото дело, е дали лишаването от свобода е било „законно“ по смисъла на член 5 § 1 (виж делото *Луканов срещу България*, решение

от 20 март 1997 г., § 41, *Доклади 1997-II*). Съгласно утвърдената му практика, този израз предвижда не само пълно съответствие с процесуалните и материално-правните правила на националния закон, но също така изисква което и да е лишаване от свобода да бъде в съответствие с целта на член 5 – да възпрепятства произволното лишаване от свобода на лицата (виж, наред с много други източници, *Steel and Others*, цитирано по-горе, § 54). С оглед на това, че параграф 1 от тази разпоредба съдържа изчерпателен списък на допустимите основания за лишаване от свобода, той трябва да бъде тълкуван стриктно (виж делото *Луканов*, цитирано по-горе, § 41).

56. Тъй като съгласно член 5 § 1 придържането към националното право е неразделна част от задълженията на страните-членки по Конвенцията, Съдът, при спазване на ограниченията, присъщи на логиката на европейската система за защита, може и следва да упражнява определена власт по преразглеждане в това отношение (пак там; и *Tsirlis and Kouloumpas v. Greece*, решение от 29 май 1997 г., § 57, *Доклади 1997-III*).

57. Съдът често е заявявал, че едно лице може да бъде задържано съгласно член 5 § 1 (с) само въз основа на „обосновано подозрение“, за „извършено престъпление“. Освен неговата фактическа страна, която най-често е спорна, съществуването на такова подозрение допълнително изисква фактите, на които се извършва позоваване, да могат да бъдат основателно считани за поведение, инкриминирано съгласно националното право. По този начин, явно не би могло да има „обосновано подозрение“, ако действията, които се твърди, че са извършени от задържаното лице, не са представлявали престъпление към момента на извършването им (виж *Wloch*, цитирано по-горе, §§ 108 и 109).

58. Поради това Съдът трябва да провери дали арестът и задържането на жалбоподателя по обвинения в хулиганство и обида са били „законосъобразни“ по смисъла на член 5 § 1 и дали лишаването му от свобода е било основано на „обосновано подозрение“ за извършено престъпление.

59. Доколкото става дума за обида, Съдът отбелязва, че след измененията от март 2000 г. в Наказателния кодекс от 1968 г., към съответния момент тя е престъпление от частен характер и не може да донесе присъда лишаване от свобода (виж параграф 30 по-горе). Следователно повдигането на обвинения в обида не би могло да послужи като основание за задържането на жалбоподателя между 11 и 14 юли 2000 г. съгласно член 152а, ал. 3 от Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г. (виж, като пример за обратното, *Douiye v. the Netherlands* [GC], № 31464/96, § 46, 4 август 1999 г.). Постановявайки заповед в този смисъл, Районна прокуратура – Плевен очевидно пренебрегва ясните и недвусмислени разпоредби на националното

право. Не е функция на Съда да разсъждава дали това се е случило, тъй като тази Прокуратура не е била запозната с измененията от 2000 г. в Наказателния кодекс от 1968 г. или поради други причини. Що се отнася до непосредствено предхождащия период, през който жалбоподателят е задържан от полицията, Съдът отбелязва, че член 70, ал. 1, т. 1 от Закона за министерството на вътрешните работи от 1997 г. не прави разграничение между престъпления от частен и общ характер (виж параграф 31 по-горе). Очевидно е обаче, от тълкуването дадено на тази разпоредба от Върховния административен съд, че правомощията, които тя предоставя на полицията са допълващи към задължението ѝ да разследва престъплението (виж параграф 32 по-горе). Ясно е, че полицията няма власт да проведе предварителни разследвания по отношение на престъпления от частен характер като обида. Поради това полицейското задържане на Жалбоподателя на това основание е незаконно.

60. Що се отнася до хулиганството, Съдът счита, че действията на жалбоподателя са представлявали събиране на подписи под искане за оставката на министъра на правосъдието и два плаката, наричащи го „топ идиот“. Когато разглежда наказателните обвинения срещу жалбоподателя, Върховният касационен съд изрично установява, че тези действия са изцяло мирни, не възпрепятстват минувачите и на са били в състояние да провокират други към насилие. На тази база, той заключава, че те не представляват елементите от фактическия състав на престъплението хулиганство и че като осъжда жалбоподателя Плевенски районен съд „не е дал никакви доводи“, а просто е направил бланкетни изявления в това отношение (виж параграфи 25 и 26 по-горе). Нито пък заповедите за арест на жалбоподателя по член 70, ал. 1 от Закона за министерството на вътрешните работи от 1997 г. и за неговото задържане под стража по член 152а, ал. 3 от Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г. – които не са разгледани от съд – съдържат нещо, което би могло да предположи, че властите биха могли основателно да считат, че поведението, което осъществява той, представлява хулиганство, чийто елементи са подробно изложени в задължително тълкувателно решение на Върховния съд от 1974 г. (виж параграфи 28 и 29 по-горе, както и *Луканов*, §§ 43 и 44; *mutatis mutandis*, *Steel and Others*, § 64, и, като пример за обратното, *Wloch*, §§ 111 и 112, всички цитирани по-горе).

61. Въз основа на предходното, Съдът заключава, че лишаването от свобода на жалбоподателя между 10 и 14 юли 2000 г. не е представлявало „законно задържане под стража“, извършено „по обосновано подозрение“ за извършено от него престъпление.

62. Поради това е налице нарушение на член 5 § 1 от Конвенцията.

III. ТВЪРДЕНИЕ ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

63. Жалбоподателят се оплаква, че след ареста му не е бил своевременно изправен пред съдия. Той се позовава на член 5 § 3 от Конвенцията, който предвижда в релевантната си част:

„Всеки арестуван или лишен от свобода в съответствие с разпоредбите на параграф 1 с) на този член трябва своевременно да бъде изправен пред съдия или пред длъжностно лице, упълномощено от закона да изпълнява съдебни функции...“

64. Нито Правителството, нито жалбоподателят представят доводи по съществото на оплакването.

65. Съдът счита, че член 5 § 3 изисква арестуването лице да бъде своевременно изправено пред съдия или длъжностно лице, за да бъде дадена възможност за установяване на каквото и да е малтретиране и за да се сведе до минимум каквато и да е неоправдана намеса в свободата на личността. Въпреки че своевременността трябва да бъде преценявана във всеки конкретен случай според неговите специфики (виж, наред с други, *Aquilina v. Malta*, [GC], № 25642/94, § 48, ECHR 1999-III), строгото ограничаване във времето, наложено от това изискване на член 5 § 3 оставя малко простор за гъвкавост в тълкуването; в противен случай би имало сериозно отслабване на една процесуална гаранция във вреда на личността и риск от накърняване на самата същност на правото, защитено от тази разпоредба (виж, наскоро, *McKay v. the United Kingdom* [GC], № 543/03, § 33, ЕКПЧ 2006-X).

66. По настоящото дело жалбоподателят е изправен пред съдия три дни и двадесет и три часа след ареста си (виж параграфи 13 и 20 по-горе). С оглед на обстоятелствата това не изглежда своевременно. Той е арестуван по обвинения в малозначително и ненасилствено престъпление. Той вече е бил прекарал двадесет и четири часа в ареста, когато полицията предлага на прокурора по делото да поиска от компетентния съд да наложи на жалбоподателя задържане под стража. Упражнявайки своите правомощия по член 152а, ал. 3 от Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г. (виж параграф 34 по-горе), прокурорът нарежда жалбоподателят да бъде задържан за още седемдесет и два часа, без се мотивира защо счита това за необходимо, с изключение на стереотипната формула, според която съществува риск, че той може да се укрие или да извърши повторно престъпление. Не изглежда, когато удължава по този начин задържането под стража на жалбоподателя, прокурорът да е предприел подходящи стъпки, за да осигури незабавното му явяване пред съдия, както се предвижда от разпоредбата, цитирана по-горе (виж параграф 17 по-горе). Вместо това, въпросът е отнесен пред Плевенски районен съд в последния

възможен момент, когато почти изтичат тези седемдесет и два часа (виж параграф 20 по-горе). Съдът не открива специални затруднения или изключителни обстоятелства, които биха могли да попречат на властите да изправят жалбоподателя пред съдия много по-рано (виж, *mutatis mutandis*, *Koster v. the Netherlands*, решение от 28 ноември 1991 г., § 25, Серия А № 221; и *Rigopoulos v. Spain* (dec.), № 37388/97, ЕКПЧ 1999-II). Това е особено важно с оглед на съмнителните правни основания за лишаването му от свобода.

67. Поради това е налице нарушение на член 5 § 3 от Конвенцията.

IV. ТВЪРДЕНИЕ ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 10 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

68. Жалбоподателят се оплаква, че е бил арестуван и задържан за организиране на публично събиране на подписи. Според него тези мерки представляват неоснователна намеса в свободата му на изразяване и са имали неблагоприятен ефект върху бъдещото ѝ упражняване. Той се позовава на член 10 от Конвенцията, който гласи следното в своята релевантна част:

„1. Всеки има право на свобода на изразяването на мнения. Това право включва свободата на всеки да отстоява своето мнение, да получава и да разпространява информация и идеи без намеса на държавните власти и независимо от държавните граници. ...

2. Упражняването на тези свободи, доколкото е съпроводено със задължения и отговорности, може да бъде обусловено от процедури, условия, ограничения или санкции, които са предвидени от закона и са необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност и на териториалната цялост, за предотвратяването на безредици или престъпления, за защитата на здравето и морала, както и на репутацията или правата на другите, за предотвратяване разкриването на информация, получена доверително, или за гарантиране авторитета и безпристрастността на правосъдието.“

69. Нито Правителството, нито жалбоподателят представят доводи по съществуването на оплакването.

70. За Съда е ясно, че събирайки подписи за оставката на министъра на правосъдието и показвайки два плаката с изявления относно министъра, жалбоподателят е упражнявал своето право на свобода на изразяването (виж, *mutatis mutandis*, *Appleby and Others v. the United Kingdom*, № 44306/98, § 41, ЕКПЧ 2003-VI). Неговият арест и последвало задържане под стража за извършването на това представляват, като се остави изцяло настрана образуването на наказателно производство срещу него, намеса в упражняването на това право (виж *Chorherr v. Austria*, решение от 25 август 1993 г., § 23, Серия А № 266-B; и *Steel and Others*, цитирано по-горе, §§ 92 и 93).

71. Тази намеса поражда нарушение на член 10, освен ако може да бъде доказано, че тя е била „предписана от закона“, преследвала е една или повече законни цели съгласно определението в параграф 2 и е била „необходима в едно демократично общество“ за постигането им.

72. Съдът вече установи, че арестът и задържането под стража на жалбоподателя не са „законосъобразни“ по смисъла на член 5 § 1 (с). Тъй като изискването по член 10 § 2 една намеса в упражняването на свободата на изразяване да бъде „предписана от закона“ е подобно на това по член 5 § 1 всяко лишаване от свобода да бъде „законосъобразно“ (виж *Steel and Others*, цитирано по-горе, р. 2742, § 94; и *Hashman and Harrup v. the United Kingdom* [GC], № 25594/94, § 34 *in fine*, ЕКПЧ 1999-VIII), следва, че арестът и задържането под стража на жалбоподателя не са били „предписани от закона“ съгласно член 10 § 2.

73. Освен това, приемайки, че мерките, предприети срещу жалбоподателя, могат да бъдат предприети с оглед преследване на законните цели по предотвратяване на размирици и защита на правата на другите (виж *Steel and Others*, цитирано по-горе, § 96), те са явно несъразмерни на тези цели. Събитията трябва да бъдат разглеждани в контекста на политически дебат, който, макар и да е критичен към Правителството, не е насилствен. По този начин, както е установено от Върховния касационен съд, действията на жалбоподателя на 10 юли 2000 г. са изцяло мирни, не възпрепятстват минувачите и трудно биха могли да провокират други лица към насилие (виж параграфи 25 и 26 по-горе, и *Steel and Others*, цитирано по-горе, § 110). Властите в Плевен обаче решават да реагират енергично и на място, за да заглушат жалбоподателя и да предпазят министъра на правосъдието от какъвто и да е публичен израз на критика. Освен това те държат жалбоподателят в ареста прекомерен период от време – три дни и двадесет и три часа – преди да го изправят пред съдия, който нарежда освобождаването му. Тези мерки явно не са „необходими в едно демократично общество“. В една демократична система действията или бездействията на Правителството и на неговите членове трябва да бъдат внимателно следени от пресата и общественото мнение. Освен това доминантната позиция, която се заема от Правителството и неговите членове, застава тях – както и органите на властта като цяло – да бъдат въздържани в прибегването към наказателни производства и свързаните мерки за неотклонение, особено когато са налице други средства за отговор срещу необосновани атаки и критика от техни противници (виж, *mutatis mutandis*, *Castells v. Spain*, решение от 23 април 1992 г., § 46, Серия А № 236).

74. Поради това е налице нарушение на член 10 от Конвенцията.

V. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

75. член 41 от Конвенцията предвижда:

„Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.“

A. Вреди

76. Жалбоподателят претендира 4 000 евро (EUR) за неимуществени вреди.

77. Правителството счита, че установяването на нарушения представлява достатъчна компенсация за каквито и да е вреди, претърпени от жалбоподателя. Размерът на обезщетението, ако има такова, трябвало да бъде основан на конкретните обстоятелства и да бъде в съответствие с принципите на справедливостта.

78. Съдът счита, че жалбоподателят трябва да е понесъл страдания и разстройство от незаконното му лишаване от свобода заради това, че е упражнявал своето право на свобода на изразяването. Това се утежнява от периода от време, прекарано от него под стража преди да бъде изправен пред съдия. Произнасяйки се на справедлива основа, съгласно изискванията на член 41 от Конвенцията, Съдът му присъжда цялата претендирана сума. Към тази сума следва да бъдат добавени всякакви данъци, които може да бъдат начислени върху нея.

B. Разноски

79. Жалбоподателят иска възстановяването на EUR 3 000, платени като адвокатски хонорари за производството пред Съда. Той представя договор за определяне на хонорара между него и неговия адвокат и график на отработеното време.

80. Според Правителството претенцията е прекомерна. То счита, че при вземането на решение по това перо, Съдът трябва да има предвид стандарта на живот в България.

81. Съгласно установената практика на Съда жалбоподателите имат право на възстановяване на техните разходи и разноски само доколкото е доказано, че те са били действително и по необходимост направени и са в разумен размер. В настоящия случай, предвид информацията, с която разполага Съдът, и гореспоменатите критерии и като отбелязва, че на жалбоподателя е платена сумата от EUR 850 като правна помощ, Съдът счита за разумно да присъди сумата от EUR

2 000, плюс всякакви данъци, които може да бъдат начислени на жалбоподателя.

В. Лихва за забава

82. Съдът намира за уместно, лихвата за просрочване да се основава на пределната лихва по заеми на Европейската централна банка, към която следва да се добавят три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* жалбата за допустима;
2. *Приема*, че е налице нарушение на член 5 § 1 от Конвенцията;
3. *Приема*, че е налице нарушение на член 5 § 3 от Конвенцията;
4. *Приема*, че е налице нарушение на член 10 от Конвенцията;
5. *Приема*
 - а) че държавата ответник следва да плати на жалбоподателя в срок от три месеца, считано от датата, на която решението стане окончателно по смисъла на чл. 44 § 2 от Конвенцията, следните суми, които се конвертират в български лева по курса, който е в сила на датата на плащане:
 - (i) EUR 4 000 (четири хиляди евро), плюс всякакви данъци, които биха могли да бъдат наложени върху горната сума, за неимуществени вреди;
 - (ii) EUR 2 000 (две хиляди евро), плюс всякакви данъци, които биха могли да бъдат наложени върху горната сума спрямо жалбоподателя, за разноси;
 - б) че от изтичането на споменатия по-горе тримесечен срок до плащането се дължи проста лихва върху горепосочените суми в размер, равен на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка през периода на просрочие, плюс три процентни пункта;
6. *Отхвърля* останалата част от претенцията на жалбоподателя за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и съобщено писмено на 6 ноември 2008 г., в съответствие с член 77, §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердийк
Секретар

Райт Марусте
Председател